

**Київський національний торговельно-економічний університет
Харківський торговельно-економічний інститут КНТЕУ**

Кафедра міжнародного бізнесу, фінансів та обліку

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Економіка торгівлі

(повна назва навчальної дисципліни)

для підготовки
студентів

освітнього ступеня

бакалавр

бакалавр чи магістр

року набору

2017

галузі знань

05 Соціальні та поведінкові науки

шифр і назва галузі знань

спеціальності

051 Економіка

шифр і найменування спеціальності)

освітня програма

Економіка підприємства

найменування спеціалізації

академічні групи

ЕП-17

шифри академічних груп

статус дисципліни

обов'язкова

обов'язкова чи вибіркова

Харків, 2020 рік

Розробник:

Благоразумова Ольга Володимирівна,
доцент кафедри міжнародного бізнесу,
фінансів та обліку, кандидат економічних
наук, доцент

прізвище, ім'я, по батькові повністю, посада повністю,
науковий ступень, вчене звання повністю

09.09.2020 р.

Гарант
освітньої програми

Пронкіна Лора Іллівна,
професор кафедри міжнародного бізнесу,
фінансів та обліку, кандидат економічних
наук, доцент

прізвище,
ім'я, по батькові повністю, посада повністю, науковий ступень,
вчене звання повністю

09.09.2020 р.

Програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри
міжнародного бізнесу, фінансів та обліку

(назва кафедри)

протокол від 09.09.2020 р. № 01

Програму розглянуто та затверджено на засіданні методичної комісії
інституту, протокол від 11.09.2020 р. № 01.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Робоча програма навчальної дисципліни «Економіка торгівлі» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів спеціальності 051 Економіка галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки.

Метою викладання навчальної дисципліни «Економіка торгівлі» є формування у майбутніх фахівців сучасного економічного мислення, глибокого комплексного розуміння проблем управління діяльністю суб'єкту господарювання в сфері торгівлі та опануванні системою компетентностей щодо їх практичного розв'язування.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Економіка торгівлі» є форми і методи господарювання суб'єктів підприємництва в сфері торгівлі.

Міждисциплінарні зв'язки: вивчення навчальної дисципліни ґрунтуються на знаннях навчальних дисциплін, як: «Національні інтереси в світовій геополітиці та геоекономіці», «Політична економія», «Просторова економіка», «Теорія галузевих ринків», «Мікроекономіка», «Макроекономіка», «Економічна інформатика», «Товарознавство», «Фінанси, гроші та кредит», «Інтернет-технології в бізнесі», «Статистика», «Бухгалтерський облік», «Економічна статистика», «Податкова система», «Управлінський облік», «Економіка підприємства», «Маркетинг» та є основою для подальшого засвоєння професійних навчальних дисциплін та проходження виробничої практики.

Мова викладання – українська.

2. ЗАПЛАНОВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Навчальна дисципліна забезпечує набуття студентами:

загальних компетентностей:

фахових компетентностей:

програмних результатів навчання:

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Природа торгівлі як сфери обігу та виду економічної діяльності

Сутність торгівлі та торговельної діяльності. Економічні передумови виникнення та розвитку торгівлі. Торгівля як форма товарного обігу. Функції торгівлі. Принципи здійснення торговельної діяльності.

Місце торгівлі в розвитку товарно-грошових відносин в умовах ринку. Взаємозв'язок торгівлі з фінансово-кредитною та грошовою системами. Роль торгівлі у забезпеченні зайнятості населення країни, у формуванні державного та місцевих бюджетів.

Торгівля як процес та галузь господарювання. Форми торгівлі.

Товар та послуга як об'єкти торгівлі. Сутність послуг, їх особливості, види і класифікація за різними ознаками. Роль послуг у розвитку торгівлі.

Тема 2. Економічна характеристика різних форм господарсько-торговельної діяльності. Зовнішня торгівля

Сутність, значення та функції роздрібною торгівлі. Основні форми роздрібною торгівлі. Показники, що характеризують стан розвитку роздрібною торгівлі. Соціально-економічна характеристика роздрібною товарообороту. Роздрібна торгівля як об'єкт державного спостереження та регулювання. Фактори, що визначають тенденції та перспективи роздрібною торгівлі. Поняття та методичні підходи до оцінювання економічної та соціальної ефективності здійснення роздрібною торгівлі. Тенденції та проблеми розвитку роздрібною торгівлі в Україні.

Сутність, функції оптової торгівлі. Економічні засади функціонування окремих типів оптових посередників. Біржова торгівля та її особливості. Специфіка функціонування товарної біржі. Збутова діяльність товаровиробників: механізм та організаційні форми здійснення. Фірмова торгівля. Особливості формування товаровиробниками відпускних цін на товари. Показники, що характеризують розвиток оптової торгівлі. Оптова торгівля як об'єкт державного спостереження та регулювання. Державне статистичні спостереження щодо розвитку оптової торгівлі. Особливості формування оптових цін та плати за посередницькі послуги. Методика оцінки доцільності (економічної ефективності) участі посередників у каналі товароруку. Тенденції та проблеми розвитку оптової торгівлі в Україні.

Поняття та роль зовнішньої торгівлі. Основні форми зовнішньої торгівлі: експорт, імпорт, прикордонна, зустрічна торгівля. Класифікація зовнішньоторговельних операцій. Об'єкти зовнішньої торгівлі та їх класифікація. Міжнародна товарна номенклатура. Міжнародна торгівля послугами. Суб'єкти здійснення зовнішньої торгівлі та специфічні вимоги до них. Економічний механізм здійснення зовнішньої торгівлі. Зовнішньоторговельний контракт: сутність, економічні передумови та

наслідки укладання. Особливості здійснення розрахунків у зовнішній торгівлі. Особливості формування цін в зовнішній торгівлі. Фактори, що визначають тенденції та перспективи розвитку зовнішньої торгівлі. Кон'юнктура світового ринку. Показники, що характеризують розвиток зовнішньої торгівлі. Державне статистичні спостереження щодо розвитку зовнішньої торгівлі. Ефект та економічна ефективність зовнішньої торгівлі: сутність та методика оцінки. Стан та перспективи розвитку зовнішньої торгівлі України.

Тема 3. Ринок споживчих товарів та послуг

Торгівля як сфера прояву інтересів виробника і споживача. Вплив торгівлі на формування раціональних потреб споживачів. Напрями та форми удосконалення взаємовідносин торгівлі з виробництвом.

Ринок споживчих товарів та особливості його розвитку в сучасних умовах. Види товарних ринків. Основні елементи (рушійні сили) споживчого ринку: попит на споживчі товари, пропозиція споживчих товарів, ціна на споживчі товари, конкуренція на споживчому ринку.

Споживання і потреби, їх суть та економічна характеристика. Споживчий попит як форма прояву потреби та елемент ринку. Фактори, що обумовлюють обсяги та структуру попиту на споживчі товари. Інструменти державного регулювання споживання та купівельної спроможності населення. Баланс доходів та витрат населення (домогосподарств) як основа прогнозування обсягу попиту на споживчі товари та послуги. Місткість ринку та методика її визначення. Соціально-економічний портрет українського споживача. Основні тенденції розвитку споживання та формування споживчого попиту в Україні.

Поняття товарної пропозиції споживчих товарів. Джерела та механізм формування товарних ресурсів предметів споживання. Баланси ресурсів споживчих товарів, їх роль у прогнозуванні та регулюванні розвитку торгівлі. Роль національного виробництва та імпорту в формуванні пропозиції споживчих товарів в Україні. Проблема підтримки та сприяння діяльності національного товаровиробника.

Поняття кон'юнктури ринку та методичні засади її оцінки. Стан конкуренції на споживчому ринку та чинники, що його обумовлюють.

Стратегія діяльності підприємства торгівлі на споживчому ринку та її обґрунтування.

Інфраструктура споживчого ринку та її роль у забезпеченні його розвитку. Характеристика та види торговельної інфраструктури. Типологія торговельних об'єктів. Показники розвитку торговельної інфраструктури. Тенденції розвитку торговельної інфраструктури в Україні та основні чинники, що їх визначають. Оцінка потреби в розвитку торговельної інфраструктури та матеріально-технічної бази внутрішньої торгівлі.

Тема 4. Суб'єкти господарювання в сфері торгівлі та організаційно-економічні умови їх діяльності

Типологія суб'єктів торговельної діяльності за різними класифікаційними ознаками: форма торгівлі, організаційно-правова форма здійснення підприємницької діяльності, товарна спеціалізація, формат діяльності тощо. Поняття «торговельний оператор», «торговельна мережа». Особливості створення та економічні засади функціонування торговельних підприємств в Україні. Чинники, що обумовлюють вибір форми власності та організаційно-правової форми діяльності торговельних підприємств. Механізм державного впливу на суб'єкти торговельної діяльності в Україні та напрями його удосконалення.

Економічні умови функціонування торговельних підприємств. Поняття економічного суверенітету, самоокупності та самофінансування.

Напрями та види діяльності підприємства торгівлі. Операційна діяльність підприємства торгівлі. Торговельно-технологічні операції (процеси) підприємства торгівлі: сутність та типологія, вплив на ефективне господарювання. Сутність фінансової діяльності підприємства. Фінансовий механізм підприємства торгівлі та характеристика його основних елементів. Поняття та види інвестиційної діяльності підприємства торгівлі. Пріоритетні цілі інвестиційної діяльності в торгівлі. Інноваційна діяльність підприємства торгівлі: зміст, роль, види та напрями. Пріоритетні напрями впровадження інновацій в торгівлі.

Аналіз господарської діяльності підприємства торгівлі як підсистеми загальної системи управління підприємства торгівлі. Роль економічного аналізу у підвищенні ефективності діяльності підприємства торгівлі. Аналіз як вихідна передумова планування. Методи аналізу.

Зміст та основні принципи планування діяльності підприємства торгівлі. Поняття та види планів. Технологія планування діяльності підприємства торгівлі. Цільові характеристики діяльності підприємства торгівлі, їх класифікація, вимоги до формування.

Поняття і типологія економічних ресурсів. Економічний потенціал підприємства торгівлі: загальне поняття та стисла характеристика його складових. Ресурсний потенціал підприємства торгівлі: загальне поняття та стисла характеристика його складових. Напрями підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу підприємства.

Тема 5. Товарооборот підприємства торгівлі

Товарооборот як показник діяльності підприємства торгівлі. Роздрібний товарооборот. Оптовий товарооборот та його складові. Оптово-посередницький товарооборот. Соціально-економічна характеристика роздрібного товарообороту. Класифікація форм та видів роздрібного товарообороту.

Показники, що характеризують товарооборот підприємства торгівлі та методика їх обчислення.

Методи аналізу обсягу та структури товарообороту підприємства торгівлі. Кількісна оцінка факторів, що обумовлюють зміну обсягу та структури товарообороту.

Вихідні передумови та порядок розробки плану товарообороту підприємства торгівлі. Послуги як чинник зростання товарообороту. Поняття та методичні підходи до визначення необхідного, можливого та ресурсно-забезпеченого обсягу товарообороту підприємства. Методика планування та регулювання товарно-групової структури товарообороту підприємства торгівлі.

Тема 6. Товарні запаси підприємства торгівлі

Поняття та класифікація товарних запасів підприємства торгівлі. Показники, що характеризують обсяги товарних запасів. Фактори, що обумовлюють обсяги та швидкість обертання товарних запасів.

Методи аналізу товарних запасів підприємства торгівлі.

Мета, порядок нормування та планування товарних запасів. Поняття норми та нормативу товарних запасів. Методи нормування товарних запасів, їх сутність, переваги та недоліки.

Системи контролю за рухом товарних запасів.

Тема 7. Товарне забезпечення обороту підприємства торгівлі

Вихідні передумови та основні етапи формування товарного забезпечення обороту підприємства торгівлі. Обґрунтування необхідного обсягу надходження товарів. Поняття «товарний баланс» та методика його розробки. Визначення планового обсягу закупівлі товарів.

Оцінка ефективності комерційних угод із закупівлі товарів. Фактори, що визначають ефективність комерційних угод. Структурно-логічна схема оцінки ефективності комерційних угод із закупівлі товарів, методика здійснення окремих розрахунків. Методика оцінки доцільності (економічної ефективності) участі посередників у каналі товароруку.

Тема 8. Трудові ресурси (персонал) підприємства торгівлі

Трудові ресурси підприємства торгівлі та характеристика їх видів. Принципи та завдання формування трудових ресурсів в умовах ринкової економіки. Фактори, що впливають на формування трудових ресурсів.

Продуктивність праці робітників: поняття, показники та методи оцінки. Фактори, що обумовлюють рівень та можливості зростання продуктивності праці на торговельному підприємстві.

Форми мотивації праці робітників. Методи стимулювання. Системи оплати праці та їх характеристика.

Методичний інструментарій аналізу чисельності працюючих та фонду оплати праці підприємства. Зміст плану з праці та порядок його розробки. Обґрунтування потреби підприємства у трудових ресурсах.

Методи планування фонду оплати праці. Шляхи раціоналізації витрат у складі фонду оплати праці підприємства торгівлі.

Тема 9. Майнові ресурси (активи) підприємства торгівлі

Сутність активів підприємства торгівлі та їх місце в системі ресурсного забезпечення діяльності. Класифікація активів підприємства. Особливості складу активів підприємства торгівлі.

Поняття, склад та класифікація необоротних активів підприємства. Особливості необоротних активів підприємства як складової його ресурсів.

Сутність, класифікація та особливості відтворення основних засобів підприємства торгівлі. Оцінка стану, руху та ефективності використання основних засобів підприємства.

Оборотні активи підприємства торгівлі: економічна сутність та класифікація. Відмітні характеристики оборотних активів як складової ресурсів підприємства. Поняття та особливості кругообороту оборотних активів підприємства торгівлі. Сутність та методика оцінки операційного та фінансового циклів підприємства.

Методичні інструменти аналізу активів підприємства. Обґрунтування планового обсягу активів підприємства: завдання, етапи та методи. Резерви прискорення оборотності активів підприємства.

Тема 10. Фінансові ресурси (капітал) підприємства торгівлі як джерело фінансування його активів

Фінансові ресурси підприємства торгівлі: сутність, склад, класифікація та джерела формування. Місце фінансових ресурсів у складі ресурсів підприємства.

Сутність та класифікація капіталу підприємства. Власний капітал підприємства: сутність, склад, класифікація, функції, відмітні особливості. Позиковий капітал підприємства: сутність, склад, класифікація, функції, відмітні особливості.

Методичний інструментарій аналізу капіталу підприємства: поняття, завдання, етапи та основні методи. Планування обсягу та структури капіталу підприємства: сутність, етапи та методи. Резерви зростання капіталу підприємства торгівлі.

Тема 11. Витрати підприємства торгівлі

Економічна природа поточних витрат підприємства торгівлі. Взаємозв'язок ресурсів та витрат підприємства торгівлі. Класифікація поточних витрат підприємства торгівлі. Поточні витрати та їх складові: собівартість, адміністративні виграти, витрати на збут, інші операційні витрати. Витрати обігу як головна складова поточних витрат у торгівлі. Показники, що характеризують поточні витрати та витрати обігу підприємства торгівлі, особливості їх розрахунку в торгівлі та її підгалузях.

Фактори, що обумовлюють обсяг та рівень поточних витрат (витрат обігу) підприємства торгівлі. Основні напрями економії та раціоналізації поточних витрат у торгівлі.

Методика аналізу поточних витрат підприємства торгівлі.

Методи планування поточних витрат і витрат обігу підприємства торгівлі. Орієнтовний формат плану витрат обігу підприємства.

Тема 12. Доходи підприємства торгівлі

Економічна сутність доходів підприємства торгівлі та характеристика їх складу. Класифікація доходів підприємства торгівлі залежно від напрямів діяльності, підходу до оцінки.

Джерела утворення доходів підприємства торгівлі. Послуги як джерело формування доходів підприємства торгівлі. Дохід від реалізації як головна складова доходів підприємства торгівлі. Показники, що характеризують обсяг та рівень доходу від реалізації. Фактори, що впливають на формування обсягу та складу доходу від реалізації. Оцінка критичних обсягів діяльності підприємства торгівлі: «точки беззбитковості» та «точки цільової рентабельності». Основні резерви зростання доходів підприємства торгівлі за окремими видами діяльності.

Методи аналізу та планування обсягу доходів підприємства торгівлі. Поняття можливого та необхідного обсягу доходів, методичні підходи до визначення їх обсягу. Умови прийняття розробленого плану доходів.

Тема 13. Цінова політика підприємства торгівлі

Ціна як основний фактор максимізації прибутку. Суть процесу ціноутворення. Державне регулювання процесу ціноутворення.

Цінова політика підприємства торгівлі та її вплив на формування доходу від реалізації товарів. Особливості формування оптових цін та плати за посередницькі послуги. Особливості формування товаровиробниками відпускних цін на товари. Особливості формування цін в зовнішній торгівлі. Поняття «зовнішньоторговельні» та «світові ціни»: особливості обчислення, сфера використання. Методика обчислення митної, експортної, імпоротної вартості та ціни товарів. Економічні наслідки запровадження ввізного мита в цінах на імпортну продукцію. Механізм ціноутворення у роздрібній торгівлі.

Тема 14. Фінансові результати діяльності суб'єктів торгового бізнесу

Поняття, види та класифікація фінансових результатів діяльності підприємства торгівлі. Моніторинг фінансових результатів.

Місце прибутку в системі економічних показників діяльності підприємства. Сутність, функції та значення прибутку, джерела його утворення. Механізм формування прибутку підприємства у взаємозв'язку з основними видами його діяльності. Методичні інструменти та

послідовність етапів аналізу прибутку підприємства торгівлі. Обґрунтування прибутку на плановий період: завдання та методичний інструментарій. Планування формування та розподілу чистого прибутку підприємства торгівлі.

Резерви зростання прибутку підприємства торгівлі: поняття, класифікація, методика оцінки.

Тема 15. Управління сплатою податкових платежів на підприємстві торгівлі

Податкова політика підприємства торгівлі та її вплив на фінансові результати. Елементи податкової політики. Класифікація податкових платежів підприємства торгівлі за звичайною системою оподаткування.

Загальна характеристика окремих видів податкових платежів підприємства торгівлі. Оподаткування торговельного підприємства: звичайна та спрощена система.

Принципова модель обчислення податку на прибуток.

Етапи формування податкової політики підприємства. Показники оцінювання податкової політики підприємства. Аналіз та планування податкових платежів. Резерви оптимізації податкового навантаження.

Тема 16. Ефективність і конкурентоспроможність підприємства торгівлі

Поняття ефекту як результату діяльності підприємства, аналітичного показника і критерію оцінки його діяльності. Ефективність діяльності підприємства: сутність та основні характеристики.

Методичні засади оцінки ефективності діяльності підприємства. Поняття та систематизація показників ефективності діяльності підприємства торгівлі. Напрями підвищення ефективності діяльності підприємства торгівлі.

Сутність конкурентоспроможності підприємства. Фактори, що визначають конкурентоспроможність підприємства торгівлі. Визначення операторів-конкурентів. Особливості формування інформаційної бази оцінки конкурентоспроможності підприємства.

Поняття та класифікація методичних підходів до оцінки конкурентоспроможності підприємства. Обґрунтування заходів щодо зміцнення конкурентоспроможності підприємства торгівлі.

Тема 17. Управління грошовими потоками підприємства торгівлі

Грошові потоки підприємства торгівлі як економічна категорія та показник діяльності. Ідентифікація обсягу і структури грошових потоків підприємства торгівлі.

Стратегія управління грошовими потоками підприємства торгівлі.

Методика аналізу грошових потоків підприємства торгівлі.

Планування обсягу та структури грошових потоків підприємства торгівлі. Платіжний календар.

Напрями та методи оптимізації грошових потоків підприємства торгівлі.

Тема 18. Фінансово-майновий стан підприємства торгівлі та методи його оцінки

Поняття фінансово-майнового стану підприємства, мета та задачі його дослідження. Поняття та методи оцінки фінансово-майнового стану підприємства.

Сутність поняття та показники оцінки ліквідності та платоспроможності підприємства торгівлі. Сутність поняття фінансової стійкості підприємства. Класифікація типів фінансової стійкості підприємства. Показники оцінки фінансової стійкості підприємства торгівлі. Показники рентабельності діяльності підприємства торгівлі. Особливості обчислення та аналізу рентабельності товарообороту, активів, капіталу, ресурсів підприємства торгівлі. Показники оцінки ділової активності (оборотності) підприємства торгівлі.

Методи комплексного оцінювання фінансово-майнового стану підприємства торгівлі.

Тема 19. Управління підприємницьким ризиком та економічна безпека підприємства торгівлі

Сутність господарських ризиків та їх місце в підприємницькій діяльності. Класифікація та характеристика ризиків, притаманних діяльності підприємства торгівлі.

Ризики діяльності підприємства торгівлі як об'єкт управління. Методи та інструментарій мінімізації і профілактики підприємницьких ризиків підприємства торгівлі.

Теоретичні основи та генезис економічної безпеки підприємства. Формування системи економічної безпеки підприємств у розрізі її функціональних складових. Фактори впливу та загрози економічній безпеці підприємства. Аналіз межі безпеки діяльності підприємства.

Тема 20. Бізнес-планування розвитку підприємств торгівлі

Розвиток як об'єктивна умова довгострокового існування підприємства торгівлі: напрями та фактори. Джерела розвитку підприємства торгівлі. Інвестиційна діяльність у сфері торгівлі. Інноваційний розвиток підприємства торгівлі: сутність та основні напрями.

Техніко-економічне та фінансове обґрунтування бізнес-проектів у сфері торгівлі. Бізнес проекти: сутність та види. Бізнес-план як документ обґрунтування проектів розвитку підприємств торгівлі. Зміст та обґрунтування основних розділів бізнес плану.

Навчальні матеріали з освітнього компоненту доступні на Порталі навчальних ресурсів та інформаційної підтримки освітнього процесу інституту:

для денної форми навчання –

<https://edu.htei.kh.ua/course/view.php?id=804>.

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Тема 1. Природа торгівлі як сфери обігу та виду економічної діяльності

Питання 1. Принципи здійснення торговельної діяльності.

Питання 2. Роль послуг у розвитку торгівлі.

Тема 2. Економічна характеристика різних форм господарсько-торговельної діяльності. Зовнішня торгівля

Питання 1. Тенденції та проблеми розвитку роздрібною торгівлі в Україні.

Питання 2. Тенденції та проблеми розвитку оптової торгівлі в Україні.

Питання 3. Міжнародна торгівля послугами.

Питання 4. Стан та перспективи розвитку зовнішньої торгівлі України.

Тема 3. Ринок споживчих товарів та послуг

Питання 1. Соціально-економічний портрет українського споживача.

Питання 2. Проблема підтримки та сприяння діяльності національного товаровиробника.

Тема 4. Суб'єкти господарювання в сфері торгівлі та організаційно-економічні умови їх діяльності

Питання 1. Пріоритетні напрями впровадження інновацій в торгівлі.

Питання 2. Роль економічного аналізу у підвищенні ефективності діяльності підприємства торгівлі.

Тема 5. Товарооборот підприємства торгівлі

Питання 1. Соціально-економічна характеристика роздрібного товарообороту.

Питання 2. Послуги як чинник зростання товарообороту.

Тема 6. Товарні запаси підприємства торгівлі

Питання 1. Найпопулярніші рахунки очікувань.

Питання 2. Переваги та недоліки методів нормування товарних запасів.

Тема 7. Товарне забезпечення обороту підприємства торгівлі

Питання 1. Етапи формування товарного забезпечення обороту підприємства торгівлі.

Питання 2. Фактори, що визначають ефективність комерційних угод.

Тема 8. Трудові ресурси (персонал) підприємства торгівлі

Питання 1. Принципи та завдання формування трудових ресурсів в умовах ринкової економіки.

Питання 2. Шляхи раціоналізації витрат у складі фонду оплати праці підприємства торгівлі.

Тема 9. Майнові ресурси (активи) підприємства торгівлі

Питання 1. Відмітні характеристики оборотних активів як складової ресурсів підприємства.

Питання 2. Резерви прискорення оборотності активів підприємства.

Тема 10. Фінансові ресурси (капітал) підприємства торгівлі як джерело фінансування його активів

Питання 1. Місце фінансових ресурсів у складі ресурсів підприємства.

Питання 2. Резерви зростання капіталу підприємства торгівлі.

Тема 11. Витрати підприємства торгівлі

Питання 1. Взаємозв'язок ресурсів та витрат підприємства торгівлі.

Питання 2. Основні напрями економії та раціоналізації поточних витрат у торгівлі.

Тема 12. Доходи підприємства торгівлі

Питання 1. Послуги як джерело формування доходів підприємства торгівлі.

Питання 2. Основні резерви зростання доходів підприємства торгівлі за окремими видами діяльності.

Тема 13. Цінова політика підприємства торгівлі

Питання 1. Вплив цінової політики підприємства торгівлі на формування доходу від реалізації товарів.

Питання 2. Економічні наслідки запровадження ввізного мита в цінах на імпорту продукцію.

Тема 14. Фінансові результати діяльності суб'єктів торгового бізнесу

Питання 1. Моніторинг фінансових результатів діяльності підприємства торгівлі.

Питання 2. Етапи аналізу прибутку підприємства торгівлі.

Тема 15. Управління сплатою податкових платежів на підприємстві торгівлі

Питання 1. Характеристика податку на прибуток суб'єктів господарювання в сфері торгівлі.

Питання 2. Резерви оптимізації податкового навантаження.

Тема 16. Ефективність і конкурентоспроможність підприємства торгівлі

Питання 1. Напрями підвищення ефективності діяльності підприємства торгівлі.

Питання 2. Обґрунтування заходів щодо зміцнення конкурентоспроможності підприємства торгівлі.

Тема 17. Управління грошовими потоками підприємства торгівлі

Питання 1. Структура вхідних і вихідних грошових потоків підприємства торгівлі.

Питання 2. Напрями та методи оптимізації грошових потоків підприємства торгівлі.

Тема 18. Фінансово-майновий стан підприємства торгівлі та методи його оцінки

Питання 1. Прибуток і прибутковість підприємства торгівлі.

Питання 2. Переваги й недоліки інтегрального методу оцінювання фінансово-майнового стану підприємства торгівлі.

Тема 19. Управління підприємницьким ризиком та економічна безпека підприємства торгівлі

Питання 1. Профілактика підприємницьку ризику підприємства торгівлі.

Питання 2. Обґрунтування доцільності формування системи економічної безпеки підприємства торгівлі.

Тема 20. Бізнес-планування розвитку підприємств торгівлі

Питання 1. Фактори впливу на розвиток підприємства торгівлі.

Питання 2. Обґрунтування доцільності складання проектів розвитку підприємств торгівлі.

Зміст, порядок виконання та критерії оцінювання самостійної роботи студентів наведено на Порталі навчальних ресурсів та інформаційної підтримки освітнього процесу інституту:

для денної форми навчання –

<https://edu.htei.kh.ua/course/view.php?id=804>.

Організація самостійної роботи студентів регламентується наступними нормативними документами:

- Положенням про самостійну роботу студентів Харківського торговельно-економічного-інституту КНТЕУ;
- Положенням про організацію освітнього процесу у Харківському торговельно-економічному інституті КНТЕУ.

6. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ, ПЕРЕДБАЧЕНІ НАВЧАЛЬНИМ ПЛАНОМ

Не передбачено навчальним планом.

7. ФОРМИ ТА МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Для визначення рівня засвоювання студентами навчального матеріалу використовуються наступні форми оцінювання та схеми розподілу балів:

Осінь 2020/2021 н. р.

№	Рейтингові оцінки	Макс. бали за формами навчання	
		денна	заочна
1	Поточний контроль	60	
1.1	<i>Тема 1. Природа торгівлі як сфери обігу та виду економічної діяльності</i>		
	Виконання розрахункових (ситуаційних, ігрових) завдань на заняттях і в позаурочний час	2	-
	Тестування на Порталі	2	
1.2	<i>Тема 2. Економічна характеристика різних форм господарсько-торговельної діяльності. Зовнішня торгівля</i>		
	Виконання розрахункових (ситуаційних, ігрових) завдань на заняттях і в позаурочний час	4	
	Тестування на Порталі	2	
1.3	<i>Тема 3. Ринок споживчих товарів та послуг</i>		
	Виконання розрахункових (ситуаційних, ігрових) завдань на заняттях і в позаурочний час	2	
	Тестування на Порталі	2	
1.4	<i>Тема 4. Суб'єкти господарювання в сфері торгівлі та організаційно-економічні умови їх діяльності</i>		
	Виконання розрахункових (ситуаційних, ігрових) завдань на заняттях і в позаурочний час	4	
	Тестування на Порталі	2	
1.5	<i>Тема 5. Товарооборот підприємства торгівлі</i>		
	Виконання розрахункових (ситуаційних, ігрових) завдань на заняттях і в позаурочний час	4	
	Тестування на Порталі	2	

№	Рейтингові оцінки	Макс. бали за формами навчання		
		денна	заочна	
1.6	<i>Тема 6. Товарні запаси підприємства торгівлі</i>			
-	<i>Тема 7. Товарне забезпечення обороту підприємства торгівлі</i>			
1.7	Виконання розрахункових (ситуаційних, ігрових) завдань на заняттях і в позаурочний час	6		
	Тестування на Порталі	2		
1.8	<i>Тема 8. Трудові ресурси (персонал) підприємства торгівлі</i>			
	Виконання розрахункових (ситуаційних, ігрових) завдань на заняттях і в позаурочний час	4		
	Тестування на Порталі	2		
1.9	<i>Тема 9. Майнові ресурси (активи) підприємства торгівлі</i>			
	Виконання розрахункових (ситуаційних, ігрових) завдань на заняттях і в позаурочний час	4		
	Тестування на Порталі	2		
1.10	<i>Тема 10. Фінансові ресурси (капітал) підприємства торгівлі як джерело фінансування його активів</i>			
	Виконання розрахункових (ситуаційних, ігрових) завдань на заняттях і в позаурочний час	2		
	Тестування на Порталі	2		
	<i>Контрольна робота або додаткові бали</i>	10		
2	Підсумковий семестровий контроль (письмова екзаменаційна робота)	40		
2.1	Завдання на оцінювання теоретичних знань (комп'ютерне тестування)	20		
2.2	Завдання на оцінювання практичних навичок (розрахунково-аналітичне або ситуаційне завдання)	10		
2.3	Завдання на оцінювання професійних вмінь (розрахунково-аналітичне або ситуаційне, або творче завдання)	10		
3	Оцінка з дисципліни	100		

Весна 2020/2021 н. р.

№	Рейтингові оцінки	Макс. бали за формами навчання		
		денна	заочна	
1	Поточний контроль	60		
1.1	<i>Тема 11. Витрати підприємства торгівлі</i>			
	Виконання розрахункових (ситуаційних, ігрових) завдань на заняттях і в позаурочний час	4	-	
	Тестування на Порталі	2		
1.2	<i>Тема 12. Доходи підприємства торгівлі</i>			
	Виконання розрахункових (ситуаційних, ігрових) завдань на заняттях і в позаурочний час	4		
	Тестування на Порталі	2		
1.3	<i>Тема 13. Цінова політика підприємства торгівлі</i>			
	Виконання розрахункових (ситуаційних, ігрових) завдань на заняттях і в позаурочний час	2		

№	Рейтингові оцінки	Макс. бали за формами навчання	
		денна	заочна
	Тестування на Порталі	2	
1.4	<i>Тема 14. Фінансові результати діяльності суб'єктів торгового бізнесу</i>		
	Виконання розрахункових (ситуаційних, ігрових) завдань на заняттях і в позаурочний час	4	
	Тестування на Порталі	2	
1.5	<i>Тема 15. Управління сплатою податкових платежів на підприємствах торгівлі</i>		
	Виконання розрахункових (ситуаційних, ігрових) завдань на заняттях і в позаурочний час	2	
	Тестування на Порталі	2	
1.6	<i>Тема 16. Ефективність і конкурентоспроможність підприємства торгівлі</i>		
	Виконання розрахункових (ситуаційних, ігрових) завдань на заняттях і в позаурочний час	4	
	Тестування на Порталі	2	
1.7	<i>Тема 17. Управління грошовими потоками підприємства торгівлі</i>		
	Виконання розрахункових (ситуаційних, ігрових) завдань на заняттях і в позаурочний час	2	
	Тестування на Порталі	2	
1.8	<i>Тема 18. Фінансово-майновий стан підприємства торгівлі та методи його оцінювання</i>		
	Виконання розрахункових (ситуаційних, ігрових) завдань на заняттях і в позаурочний час	4	
	Тестування на Порталі	2	
1.9	<i>Тема 19. Управління підприємницьким ризиком та економічна безпека підприємства торгівлі</i>		
	Виконання розрахункових (ситуаційних, ігрових) завдань на заняттях і в позаурочний час	2	
	Тестування на Порталі	2	
1.10	<i>Тема 20. Бізнес-планування розвитку підприємства торгівлі</i>		
	Виконання розрахункових (ситуаційних, ігрових) завдань на заняттях і в позаурочний час	2	
	Тестування на Порталі	2	
	<i>Контрольна робота або додаткові бали</i>	10	
2	Підсумковий семестровий контроль (письмова екзаменаційна робота)	40	
2.1	Завдання на оцінювання теоретичних знань (комп'ютерне тестування)	20	
2.2	Завдання на оцінювання практичних навичок (розрахунково-аналітичне або ситуаційне завдання)	10	
2.3	Завдання на оцінювання професійних вмінь (розрахунково-аналітичне або ситуаційне, або творче завдання)	10	
3	Оцінка з дисципліни	100	

Оцінювання результатів навчання студентів здійснюється за 100-баловою шкалою та шкалою ЄКТС. Умовою допуску до підсумкового семестрового контролю є виконання програми навчальної дисципліни і

отримання оцінки за виконання завдань поточного контролю не менше ніж 36 балів. Мінімальна загальна кількість балів для отримання позитивної оцінки з дисципліни – 60.

Організація та проведення контрольних заходів регламентується наступними нормативними документами:

- Положенням про оцінювання результатів навчання студентів у Харківському торговельно-економічному інституті КНТЕУ;
- Положенням про організацію освітнього процесу у Харківському торговельно-економічному інституті КНТЕУ

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

8.1. Основні джерела інформації

1. Власова Н. О. Економіка торгівлі : навчальний посібник / Н. О. Власова [та ін.]. – Харків : Світ Книг, 2015. – 473 с.
2. Власова Н. О. Економіка ресторанного господарства : навчальний посібник / Н. О. Власова [та ін.]. – Харків : Світ книг, 2019. – 389 с.

8.2. Додаткові джерела інформації

3. Бойчик І. М Економіка підприємства : підручник / І. М. Бойчик. – Київ : Кондор-Видавництво, 2016. – 378 с.
4. Господарський кодекс України [Електронний ресурс]: Закон України № 436-IV від 16.01.2003 р. // Верховна Рада України. Законодавство України: [база даних]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>. – Станом на 03.09.2020. – Назва з екрана.
5. Економіка підприємства : підручник / за загальною редакцією Н. В. Якименко-Терещенко. – Харків : Видавництво Іванченко І. С., 2018. – 451 с.
6. Кочубей Р. В. Предпринимательские структуры в изменяющейся среде: проблемы адаптации : монографія / Р. В. Кочубей. – Суми : Університетська книга, 2015. – 540 с.
7. Моргулець О. Б. Менеджмент у сфері послуг : навчальний посібник / О. Б. Моргулець. – Київ : Центр учбової літератури, 2016. – 384 с.
8. Оптова торгівля : монографія / А. А. Мазаракі [та ін.] ; за редакцією А. А. Мазаракі. – Київ : КНТЕУ, 2016. – 208 с.
9. Податковий кодекс України [Електронний ресурс] : Закон України № 2755-VI від 02.12.2010 р. // Верховна Рада України. Законодавство України: [база даних]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>. – Станом на 03.09.2020. – Назва з екрана.
10. Про захист економічної конкуренції [Електронний ресурс] : Закон

України № 2210-III від 11.01.2001 р. // Верховна Рада України. Законодавство України: [база даних]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2210-14>. – Станом на 03.09.2020. – Назва з екрана.

11. Про зовнішньоекономічну діяльність [Електронний ресурс] : Закон України № 959-XII від 16.04.1991 р. // Верховна Рада України. Законодавство України : [база даних]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/959-12>. – Станом на 03.09.2020. – Назва з екрана.

12. Про товарну біржу [Електронний ресурс] : Закон України № 1956-XII від 10.12.1991 р. // Верховна Рада України. Законодавство України : – [база даних]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1956-12>. – Станом на 03.09.2020. – Назва з екрана.

13. Про ціни і ціноутворення [Електронний ресурс] : Закон України № 19-20 від 2013 р. // Верховна Рада України. Законодавство України : [база даних]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/5007-17>. – Станом на 03.09.20120. – Назва з екрана.

14. Рум'янцев А. П. Зовнішньоекономічна діяльність : навчальний посібник / А. П. Рум'янцев. Київ : Центр учбової літератури, 2016. – 296 с.